

Jurisdikce Mezinárodního soudního dvora ve sporných věcech

Abstrakt

Tato disertační práce se zabývá jurisdikcí Mezinárodního soudního dvora (MSD) ve sporných věcech (neboli spornou jurisdikcí).

MSD působí v prostředí, kde platí zásada *par in parem non habet imperium*. V důsledku toho je sporná jurisdikce MSD založena na souhlasu států, které jsou stranami sporu (princip konsensuální jurisdikce). Tato práce se zabývá především následujícími otázkami. Jak se právo, praxe států a zejména samotná rozhodovací činnost MSD vyrovnává se specifiky horizontálního systému mezinárodního práva? Koho a kdy může MSD soudit? A konkrétněji, jak MSD rozhoduje o vlastní jurisdikci a čím je v tomto ohledu determinován? Jak vymezení jeho pravomoci vzniklo a jakou prošlo za sto let proměnou?

Sporná jurisdikce MSD, nejvýznamnějšího mezinárodního soudu, je mezinárodně právním fenoménem zásadního významu. Vzniká a funguje v určitých rámcích, jako je systém historický, právní, nebo procesní. Zejména základní znalost historického vývoje je klíčová pro pochopení současného systému. Vznikl v roce 1921 a bez zásadních změn funguje dodnes. Kontinuita a konzistentnost jsou jeho výraznými rysy.

Článek 36 odst. 6 Statutu MSD zakotvuje princip *compétence de la compétence*. Toto ustanovení umožňuje fungování systému a jeho důsledky představují i limit principu konsensuální jurisdikce.

Jurisdikce *ratione personae* je definována monopolem států na přístup do sporného řízení. Nicméně judikatura vztahující se k tomuto jednoduchému pravidlu se vyznačuje určitými vnitřními rozpory.

Jurisdikce *ratione materiae* je vždy založena na souhlasu stran sporu. Princip konsensuální jurisdikce se uplatňuje bezvýjimečně. Státy mohou přijímat jurisdikci MSD různými způsoby. Z obecného i teoretického hlediska je nejzajímavější prohlášení o přijetí obligatorní jurisdikce podle čl. 36 odst. 2 Statutu MSD. Nicméně z praktického hlediska nelze stanovit hierarchii z hlediska jejich významu.

Z ustálené judikatury MSD plyne, že výkon kompetence Rady bezpečnosti není překážkou pro výkon jurisdikce MSD ve vztahu k těmtož sporu.

Mechanismus jurisdikce MSD ve sporných věcech může fungovat pouze za cenu určitých kompromisů. Zásadním prvkem v tomto směru je interakce principu konsensuální jurisdikce a principu *compétence de la compétence*.

Klíčová slova: mezinárodní soudnictví; Mezinárodní soudní dvůr; jurisdikce ve sporných věcech